

Intervenció en alteracions del llenguatge oral i escrit

Codi: 101706

Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Logopèdia	OB	3	1

Professor/a de contacte

Nom: Encarna Pérez Pérez

Correu electrònic: encarna.perez@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

La llengua vehicular podrà ser canviada al español si la situació del grup ho requereix.

Prerequisits

Pel correcte desenvolupament de l'assignatura, l'alumnat requerirà dels coneixements de l'assignatura: Trastorns i Avaluació de l'adquisició del llenguatge oral i escrit.

Objectius

Portar a terme la intervenció en un infant amb una dificultat evolutiva del llenguatge oral i escrit, requerirà que decideixis quins objectius treballar i com prioritzar-los i seqüenciar-los al llarg de tot el procés que desenvolupis. També hauràs de dissenyar la intervenció, seleccionant les activitats, els materials i els ajuts necessaris perquè l'infant pugui construir el seu llenguatge. Aquest procés de presa de decisions sobre què i com treballar requereix tenir uns coneixements que són els continguts d'aquesta assignatura. Però també serà necessari recuperar d'altres coneixements que ja has estudiat en assignatures anteriors. Com concretar tots els coneixements, nous i antics, per a dissenyar i realitzar la intervenció, ho farem a l'assignatura que ara comencem.

El nostre treball, però, no pot donar-se en un context aïllat. Es necessari situar-lo en la quotidianitat de l'infant per tal que els resultats de la intervenció es generalitzin cap a un conjunt més ampli de persones i situacions. Per això, cal fer particip l'entorn natural de l'infant: la família i l'escola. Hauràs de potenciar aquesta participació i, en alguns casos, crear-la per tal que es dugui a terme adequadament.

La finalitat de l'assignatura és la de proporcionar-te les eines necessàries per a què com a futur logopeda puguis intervenir en les dificultats evolutives del llenguatge oral i escrit. Els objectius proposats són:

- Conèixer els models teòrics sobre intervenció en el llenguatge oral i escrit.
- Conèixer les aportacions teòriques que permetran decidir què i com intervenir, en funció dels nivells del llenguatge i de les dificultats infantils.
- Prioritzar i seqüenciar els objectius de la intervenció.
- Analitzar processos d'intervenció.
- Elaborar programes de intervenció per a les dificultats del llenguatge oral i escrit.
- Reflexionar sobre les variables que influeixen en el tractament.

- Entendre el treball del logopeda des de la perspectiva de la multidisciplinarietat.
- Elaborar programes d'assessorament per les famílies i escoles.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar d'acord amb el codi deontològic de la professió: respectar el secret professional, aplicar criteris professionals de finalització i derivació dels tractaments.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.
- Dissenyar i dur a terme els tractaments logopèdics, tant individuals com col·lectius, establint objectius i etapes, amb els mètodes, les tècniques i els recursos més eficaços i adequats, i tenint en compte les diferents etapes evolutives de l'ésser humà.
- Dissenyar i gestionar projectes.
- Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
- Que els estudiants hagin demostrat posseir i comprendre coneixements en un àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Treballar en equips intradisciplinaris i interdisciplinaris.
- Utilitzar les tècniques i els instruments d'exploració propis de la professió i registrar, sintetitzar i interpretar les dades aportades integrant-les al conjunt de la informació.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar una situació i identificar-ne els punts de millora.
3. Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.
4. Comunicar de manera inclusiva, evitant un ús sexista o discriminatori del llenguatge.
5. Definir els objectius, les tècniques i els recursos adequats per elaborar un tractament logopèdic amb alteracions en l'adquisició de llenguatge oral o escrit.
6. Dissenyar i gestionar projectes.
7. Dissenyar un pla d'intervenció logopèdic de diferents casos pràctics amb alteracions en l'adquisició de llenguatge oral o escrit.
8. Especificar criteris de finalització del tractament en els projectes d'intervenció.
9. Explicar el codi deontològic, explícit o implícit, de l'àmbit de coneixement propi.
10. Identificar les situacions que requereixen derivar el pacient a altres especialistes.
11. Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
12. Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
13. Proposar maneres noves de mesurar la viabilitat, l'èxit o el fracàs de la implementació de propostes o idees innovadores.
14. Proposar nous mètodes o solucions alternatives fonamentades.
15. Proposar projectes i accions que estiguin d'acord amb els principis de responsabilitat ètica i de respecte pels drets humans i els drets fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
16. Que els estudiants hagin demostrat posseir i comprendre coneixements en un àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

17. Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
18. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
19. Seleccionar i aplicar les tècniques específiques d'intervenció adequades per a les alteracions del llenguatge oral o escrit.
20. Treballar en equips intradisciplinaris i interdisciplinaris.

Continguts

La intervenció en el llenguatge oral i escrit: Introducció. Els models d'intervenció. Les aportacions per a la selecció dels objectius de la intervenció.

Els criteris per a la presa de decisions: què i com intervenir. La priorització i la seqüenciació dels objectius. Les activitats i els materials. Les estratègies per a la intervenció. L'entorn de la intervenció.

La intervenció en els nivells del llenguatge oral: objectius, activitats, materials i estratègies. La intervenció en la comunicació. La intervenció en la comprensió. La intervenció en l'organització lèxica. La intervenció en l'organització morfosintàctica. La intervenció en l'ús del llenguatge.

L'assessorament logopèdic. L'assessorament familiar. L'assessorament escolar.

La intervenció en les dificultats evolutives del llenguatge escrit: casos pràctics

Programas per a la intervenció en l'escriptura i la lectura.

El programa A.CO.S.

La intervenció en les alteracions del llenguatge escrit: casos pràctics.

Metodologia

A nivell metodològic, l'assignatura requerirà el treball individual de lectures obligades i la realització d'activitats pràctiques. Però al ser una assignatura molt pràctica, serà important el treball en grup d'anàlisi de casos i de discussió conjunta. Per tant, el desenvolupament de l'assignatura es realitzarà a partir de classes magistrals, treball cooperatiu, sessions pràctiques, tutories dels grups, estudi de casos, lectura d'articles, tot organitzat en tres tipus d'activitats docents: classes teòriques, seminaris de discussió i seminaris d'elaboració de projectes d'intervenció.

L'assistència als seminaris de petits grups d'elaboració de projectes d'intervenció NO és obligatòria. Sí serà obligatori el lliurament de les activitats pràctiques.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Activitats formatives	2	0,08	17
Classes teòriques	39	1,56	5, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 19
Discussió conjunta de casos pràctics en gran grup	2	0,08	5, 20

Seminaris de petits grups d'elaboració de projectes d'intervenció	26	1,04	1, 2, 3, 4, 6, 7, 12, 13, 14, 18, 20
Tipus: Supervisades			
Tutories en petits grups	13	0,52	6, 7
Tipus: Autònomes			
Estudi autònom	80	3,2	5, 6, 8, 10, 12, 19
Projectes d'intervenció	54	2,16	6, 7, 11, 20

Avaluació

El sistema d'avaluació s'organitza en tres activitats avaluatives de dues tipologia diferents, TOTES DE REALITZACIÓ OBLIGATÒRIA:

- EV1: Avaluació del Llenguatge oral (teoria i pràctica), amb un pes del 35 % de la nota (3,5 punts). Es realitzarà presencialment 1 prova tipus test individual durant el primer període avaluatiu.
- EV2: Avaluació del llenguatge escrit (teoria i pràctica), amb un pes del 35 % de la nota (3,5 punts). Es realitzarà presencialment 1 prova tipus test individual durant el segon període avaluatiu.
- EV3: Presentacions de projectes d'intervenció, amb un pes del 30 % de la nota (3 punts). Es presentarà 1 projecte col·lectiu durant el primer període avaluatiu.

Les evidències EV1 i EV2 han d'estar aprovades conjuntament amb un 4 per poder sumar el resultat de l'EV3 i al menys, una de les dues evidències ha d'estar aprovada.

A final de l'assignatura, l'alumnat que no hagi superat l'assignatura (amb una nota mínima d'un 3) podrà acollir-se a una prova de recuperació de les evidències EV1 i EV2 no superades. La nota màxima de la part recuperada serà de 5 punts. El format de la recuperació serà el mateix que el que tenia l'evidència suspesa.

Proves de recuperació: podra optar a realitzar algunes de les proves de recuperació aquell alumnat que no hagi assolit els criteris establerts per superar l'assignatura i que hagi estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues tercers parts de la qualificació total de l'assignatura.

Codi Evidència	Denominació	Pes	Format (oral, escrit o ambdós)	Autoria(individual, col·lectiva o ambdues)	Via(presencial, virtual o ambdues)
EV1	Avaluació teòrica i pràctica	35% - 3,5 .	Escrit	Individual	Presencial
EV2	Avaluació teòrica i pràctica	35 % - 3,5 p.	Escrit	Individual	Presencial
EV3	Presentació projectes d'intervenció	30 % - 3 p.	Escrit	Colectiva	Presencial

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
EV1 (Avaluació del llenguatge oral)	35%	2,5	0,1	2, 3, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20

EV3: Presentació de projectes d'intervenció	30%	4	0,16	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20
Ev2 (Avaluació del llenguatge escrit)	35%	2,5	0,1	1, 3, 5, 7, 8, 10, 12, 13, 16, 17, 19

Bibliografia

MANUALS DE REFERENCIA:

PÉREZ PÉREZ, E. (2018). Diagnóstico e intervención en la dislexia, la disortografía y la disgrafía. Lebón. Barcelona.

PÉREZ PÉREZ, E. (2013). Diagnóstico e intervención de las dificultades evolutivas del Lenguaje Oral. Lebón. Barcelona.

ACOSTA, V. (2012). La intervención logopédica en los trastornos específicos del lenguaje. Revista de Logopedia, Foniatria y Audiología, 32:67-74.

ATO, E.; GALÁN; M.D.; CABELLO; F. (2009). Intervención familiar en niños con trastornos del lenguaje: una revisión. Electronic Journal of Research in Educational Psychology, 19, 7(3): 1419-1448.

CLEMENTE, M. (2008). Enseñar a leer. Bases teóricas y propuestas prácticas. Pirámide. Madrid.

GIRÓ, M.; GONZÁLEZ, C.; PÉREZ PÉREZ, E. (2003). Intervención en un caso con Trastorno Específico del Lenguaje (4-6 años). Revista de Logopedia, Foniatria y Audiología. Vol. XXIII. Octubre-Diciembre.

GRÀCIA M., DEL RIO, MJ (1998). Intervención naturalista en la comunicación y el lenguaje para familias de niños pequeños. Revista de Logopedia, Foniatria y Audiología Vol. XVIII. Nº 1. 19-30.

MONFORT, M. (2005). Intervención logopédica en los trastornos de comprensión. Revista de Neurología, 40 (supl. 1): 127-130.

PEREZ PÉREZ, E. (2008). La valoració de les dificultats de lectura i d'escriptura mitjançant els perfils. Revista Suports, vol. 12, nº 2 pp 96-107, tardor de 2008.

PEREZ PEREZ, E. (2010). Quan el llenguatge dificulta l'escolaritat. Revista Educat.

PÉREZ PÉREZ, E; GIRÓ, M. (2002) Intervención en un caso con dificultades del lenguaje (4-6 años) Monográfico: El Trastorno del Lenguaje. Revista de Logopedia, Foniatria y Audiología. Vol. XXII. Abril-Junio.

VILASECA, R. (2002). La intervención logopédica en niños con dificultades en el área del lenguaje y de la comunicación: un enfoque naturalista. Revista de Logopedia, Foniatria y Audiología Vol. XXII. Julio-Septiembre.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

ACOSTA, V.M.; MORENO, A.M. (1999). Dificultades del lenguaje en ambientes educativos. Del Retraso al Trastorno Específico del Lenguaje. Masson. Barcelona.

BERKO, J; BERNSTEIN, N. (1999). *Psicolingüística*. McGraw Hill. Madrid.

BUISÁN C. (1996). Diagnóstico y predicción de la adquisición del grafismo. Barcelona: Cedecs Psicopedagogía.

CLEMENTE M., DOMÍNGUEZ A.B. (2003) La enseñanza de la lectura. Pirámide. Madrid.

COLOMER T., CAMPS A. (1998) Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre. Ed.62. Barcelona.

CUETOS, F. y CASTEJÓN, L. (2005) Disociación de la información conceptual y lingüística a partir de un estudio de caso. Revista de Neurología, 41:469-74

CUETOS, f. (2012). Neurociencia del Lenguaje. Ed. Panamérica. Madrid.

DEL RIO, M.J. (2006). Consideraciones sobre el uso de los procedimientos naturalistas para la intervención en logopedia. Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología. Vol. 26. nº 3, 139-145.

DEL RIO, M.J.; GRÀCIA, M. (1996). Una aproximación al análisis de los intercambios comunicativos y lingüísticos entre niños pequeños y adultos. Infancia y Aprendizaje, 75:3-20.

ETCHEPAREBORDA, M.C. (2002). *Detección precoz de la dislexia y enfoque terapéutico*. Revista de Neurología; 34 (supl.1):S13-S23.

FEY, M.E.; WINDSOR, J.; WARREN, S. (1995) Language Intervention- Preschool Through the Elementary Years. Baltimore, Paul H. Brookes Publishing Co.

GALLARDO JR., GALLEGO JL. (1993). Manual de logopedia escolar. Un enfoque practico. Aljibe. Granada.

GALLEGO JL. (1999) Calidad en la intervención logopèdica. Estudio de casos. Aljibe. Málaga.

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPT. D'ENSENYAMENT. Marc d'actuació dels CREDA: Criteris i objectius d'intervenció.

GRACIA M. (2003) Comunicación y lenguaje en primeras edades. Intervención con familia. Milenio. Lleida

JIMÉNEZ, J.E.; ORTIZ, M.R.; HERNÁNDEZ-VALLE, I.; GUZMAN, R; GONZÁLEX, G. (2002). La instrucción de la conciencia fonológica. En J.N. García (Coord.). Aplicaciones de Intervención psicopedagógica. Madrid: Pirámide.

JIMÉNEZ, J.E.; ORTIZ, M.R. (1995). Conciencia Fonológica y aprendizaje de la lectura. Teoría, evaluación e intervención. Madrid: Síntesis.

LEAL, A. (1983). La representación gráfica de los sonidos y el paso del símbolo al signo. En: Moreno, M. La Pedagogía Operatoria. Laia. Barcelona.

LEAL A. (1987). Construcción de sistemas simbólicos: la lengua escrita como creación. Gedisa. Barcelona.

MARTÍN Mª P. (2003). La lectura. Procesos neuropsicológicos de aprendizaje, dificultades, programas de intervención y estudio de casos. Lebon. Barcelona.

MONFORT M. (1984). La intervención logopèdica. II Simposi de Logopèdia. CEPE. Madrid.

MONFORT M., JUAREZ, A. (1997). Los niños disfásicos. Descripción y tratamiento. CEPE. Madrid.

PÉREZ PÉREZ, E. (1997). Cohesión y coherencia en las narraciones de niños y niñas con Trastorno Específico del lenguaje. Rev. De Logopedia, Foniatría y Audiología. Vol. XVII, nº 2: 103-111

PÉREZ PÉREZ, E; LLANO, C.; VILA, C. (2006). Test de Lectura y Escritura. TEYL. Lebón. Barcelona.

PÉREZ PÉREZ, E.; SERRA, M. (2003). Análisis del retraso del lenguaje. Ariel. Barcelona.

SÁNCHEZ-CANO, M. (2010). El asesoramiento como intervención para atender al alumnado con dificultades. Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología, Vol. 30, nº 4: 180-185

SUPORTS. (1999) El desenvolupament del llenguatge i l'enfocament d'intervenció naturalista. Monogràfic. Vol. 3 nº 1.

Asociación Dislexia y Familia. Cómo pueden aprender los alumnos con dislexia.

www.revneurol.com

www.disfam.net

Programari

No aplicable.